Lietas Nr. A420390913
Lietas arhīva Nr. AA43-0640-15/2

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 1.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnese referente U.Mihailova, tiesneses I.Kaļiņina un S.Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par Rīgas Centrālcietuma faktisko rīcību un morālā un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 20.decembra spriedumu daļā, ar kuru apmierināts /pers. B/ pieteikums.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) 2013.gada 22.aprīļa lēmumu Nr.1/15.2-M/1597 (turpmāk – Lēmums) atzīts, ka Rīgas Centrālcietuma rīcība, nenodrošinot /pers. B/ ar vakariņām, nav uzskatāma par iestādes faktisko rīcību Administratīvā procesa likuma izpratnē, un strīds par to nav pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa likuma kārtībā, līdz ar to prasība par morālā kaitējuma atlīdzinājumu nevar tikt izskatīta. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] /pers. B/ 2012.gada 28.janvārī Liepājas cietumā tika izsniegtas brokastis. Pirms konvojēšanas Liepājas cietuma priekšnieka dežurējošais palīgs izsniedza /pers. B/ speciālo uztura normu, kas paredzēta ieslodzītajiem konvojēšanas laikā, ja, konvojējot no ieslodzījuma vietas uz tiesu vai konvojējot uz citu ieslodzījuma vietu, ieslodzītajiem netiek nodrošināta ēdienreize ieslodzījuma vietā. Liepājas cietuma administrācija neliedza /pers. B/, dodoties uz konvoja transportu, paņemt līdzi viņam izsniegto speciālo uztura devu.

[1.2] Saskaņā ar Rīgas Centrālcietuma administrācijas sniegto informāciju /pers. B/ Rīgas Centrālcietumā ieradās 2013.gada 28.janvārī plkst.18.00. No uzņemšanas nodaļas uz tranzīta kameru /pers. B/ varēja būt ievietots vēlāk par plkst.18.00. /pers. B/, ierodoties Rīgas Centrālcietumā, netika nodrošināta iespēja saņemt vakariņas, jo atbilstoši ar Rīgas Centrālcietuma priekšnieka rīkojumu apstiprinātajai ieslodzīto dienas kārtībai vakariņas Rīgas Centrālcietumā paredzētas no plkst.17.00 līdz 18.00. Ņemot vērā to, ka /pers. B/ Rīgas Centrālcietumā ieradās plkst.18.00, kad vakariņas beidzās, vakariņas viņam netika izsniegtas, jo vakariņu ēdiena porcijas tiek gatavotas attiecīgi uz Rīgas Centrālcietumā vakariņu laikā esošo ieslodzīto personu skaitu.

[1.3] /pers. B/ nenodrošināšana ar vakariņām Rīgas Centrālcietumā 2013.gada 28.janvārī pati par sevi nevarēja radīt būtisku /pers. B/ cilvēktiesību aizskārumu. /pers. B/ 2013.gada 28.janvārī tika nodrošināts ar speciālo uztura normu.

[1.4] Turklāt, ņemot vērā /pers. B/ iesniegumā norādīto, ka Valsts policijas darbinieki, kuri nodrošināja /pers. B/ konvojēšanu no Liepājas cietuma uz Rīgas Centrālcietumu, neļāva viņam konvojēšanas laikā izmantot viņam Liepājas cietumā izsniegtos produktus (speciālā uztura norma), secināts, ka /pers. B/, ierodoties Rīgas Centrālcietumā, bija iespēja tos izmantot vakariņu vietā, tādā veidā nepakļaujot sevi badam.

[1.5] Ievērojot minēto, konkrētajā gadījumā nav konstatēts būtisks /pers. B/ cilvēktiesību aizskārums no Rīgas Centrālcietuma administrāciju puses, neizsniedzot /pers. B/ 2013.gada 28.janvārī vakariņas.

[1.6] Pārvaldei nav tiesiska pamata izskatīt /pers. B/ iesniegumu par nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu, jo nav konstatēts, ka jautājums būtu izskatāms Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

[2] /pers. B/ iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par Rīgas Centrālcietuma faktisko rīcību, 2013.gada 28.janvārī nenodrošinot viņam vakariņas, morālā un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu 42 686,15 euro (Ls 30 000) apmērā. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Pārvalde nav ievērojusi spīdzināšanas aizliegumu, jo 2013.gada 28.janvārī /pers. B/ tika visu dienu pakļauts badam etapēšanas laikā no Liepājas cietuma uz Rīgas Centrālcietumu.

[2.2] Par to, kā un kur ieslodzītie tiek nodrošināti ar uzturu, organizē un atbild Pārvalde, nevis konvojs.

[2.3] Tas, ka konvojs neļāva speciālo uzturu izlietot automašīnā, ciešanas padziļināja, bet būtiski ir tas, ka /pers. B/ netika nodrošināts ar siltu ēdienu pusdienās un vakariņās. Tādējādi visu dienu atradies badā pret savu gribu. Tas bija mokoši.

[2.4] Kā norādījusi Pārvalde Lēmumā, tad speciālais uzturs aizstāj vienu ēdienreizi, nevis divas. Līdz ar to izsniegtais speciālais uzturs bija kā pusdienu aizvietotājs.

[2.5] Agrāk /pers. B/, kad etapēts no Liepājas cietuma uz Rīgas Centrālcietumu, tika nodrošināts ar vakariņām, bet šoreiz – nē.

[2.6] Grūtības sastādīja arī pieteikuma iesniegšana tiesai, jo /pers. B/ netika nodrošināts ar papīru un pildspalvu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 20.decembra spriedumu pieteikums apmierināts daļēji, atzīta par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma faktiskā rīcība, 2013.gada 28.janvārī nenodrošinot /pers. B/ vakariņas, un uzlikts par pienākumu Latvijas Republikai mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atlīdzināt /pers. B/ nodarīto morālo kaitējumu 142,29 euro (Ls 100) apmērā. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem motīviem.

[3.1] Ņemot vērā Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 19.panta otro daļu un Eiropas Cietumu noteikumu 22.4.punktu, tiesa secināja, ka ieslodzītajam ir jānodrošina trīs ēdienreizes dienā.

[3.2] Lietā nav strīda par to, ka /pers. B/, ierodoties Rīgas Centrālcietumā 2013.gada 28.janvārī, netika izsniegtas vakariņas.

[3.3] Tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā /pers. B/ nesaņēma pietiekamu daudzumu ēdiena un līdz ar to cieta badu. /pers. B/ radītās ciešanas sasniedza minimālo cietsirdības līmeni un attiecībā pret viņu tika pārkāpts pazemojošas apiešanās aizliegums. Tādējādi bija pamats secināt, ka ir pieļauts /pers. B/ cilvēktiesību pārkāpums. Pazemojošas apiešanās aizlieguma pārkāpuma konstatēšanas priekšnoteikums ir tādu ciešanu konstatēšana, kas sasniedz minimālo cietsirdības līmeni. Līdz ar to tiesa secināja, ka cilvēktiesību pārkāpums šajā gadījumā ir sasniedzis tādu pakāpi, lai to atzītu par būtisku.

[3.4] Tiesas ieskatā persona nedrīkst ciest no tā, ka ieslodzījumā vietā nav noregulēts jautājums par to ieslodzīto, kuri uz ieslodzījuma vietu tiek konvojēti pēc oficiāli apstiprinātā ēdienreizei paredzētā laika, nodrošināšanu ar pilnvērtīgu ēdienreizi. Turklāt tiesas ieskatā ieslodzījuma vietai ir jābūt zināmam, ka konkrētajā dienā tiks konvojēti ieslodzītie no citām ieslodzījuma vietām, līdz ar to būtu jānodrošina iespēja minētajām personām paēst. Rīgas Centrālcietums, nenodrošinot /pers. B/ 2013.gada 28.janvārī vakariņas, ir veicis prettiesisku faktisko rīcību.

[3.5] Tā kā /pers. B/, izņemot savus paskaidrojumus, kas nav patstāvīgs pierādīšanas līdzeklis, nav iesniedzis nekādus pierādījumus par personiskā kaitējuma nodarīšanu, tiesa šajā daļā pieteikumu atzina par noraidāmu.

[3.6] Lai arī tiesa atzina, ka, 2013.gada 28.janvārī nenodrošinot /pers. B/ vakariņas, cilvēktiesības tiek aizskartas būtiski, tas nevar būt par pamatu, lai atzītu, ka nodarīts smags morālais kaitējums. /pers. B/ vakariņas netika nodrošinātas vienu reizi. Lai arī tas radīja ciešanas, kas sasniedza minimālo cietsirdības līmeni, šīs ciešanas tiesas ieskatā nevarēja būt tik lielas, lai atzītu, ka nodarīts smags morālais kaitējums.

[3.7] Tiesa atzina, ka konkrētajā gadījumā morālā kaitējuma apmērs 142,29 euro (Ls 100) apmērā uzskatāms par taisnīgu un adekvātu nodarītajam aizskārumam.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 20.decembra spriedumu daļā, ar kuru apmierināts /pers. B/ pieteikums, Pārvalde iesniedza apelācijas sūdzību, norādot uz Lēmumā un turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lietas materiālos nav pierādījumu, ka, 2013.gada 28.janvārī nesaņemot vakariņas Rīgas Centrālcietumā, /pers. B/ būtu radušies veselības sarežģījumi, kas varēja radīt morālās ciešanas. Ja /pers. B/ pasliktinājās veselība, nesaņemot vakariņas pēc konvojēšanas uz Rīgas Centrālcietumu, tad pašsaprotama būtu vēršanās cietuma medicīnas daļā pie ārsta. /pers. B/ pie ārsta ar sūdzībām, kuras radušās vakariņas neizsniegšanas dēļ, nebija vērsies. Līdz ar to nav pierādīts fakts, ka /pers. B/ radās veselības problēmas vakariņu neizsniegšanas dēļ.

[4.2] Ņemot vērā Administratīvā procesa likuma 96.pantu, /pers. B/ bija pienākums nekavējoties ziņot Rīgas Centrālcietuma administrācijai par neizsniegto uztura porciju, ko /pers. B/ nebija darījis saskaņā ar Rīgas Centrālcietuma administrācijas sniegto informāciju. Turklāt, ņemot vērā, ka /pers. B/ nebija vērsies pie Rīgas Centrālcietuma administrācijas, nesaņemot vakariņas 2013.gada 28.janvārī, iestāde faktiski nevarēja zināt par viņa nenodrošināšanu ar uzturu. Ja /pers. B/ nekavējoties būtu vērsies pie iestādes amatpersonām ar lūgumu nodrošināt viņam uzturu, kuru viņš nesaņēma pēc konvojēšanas no Liepājas cietuma, vakariņas viņam tiktu nodrošinātas.

[4.3] Vienlaikus konstatēts, ka /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegums datēts ar 2013.gada 15.martu, tādējādi secināts, ka /pers. B/ iesniedza minēto iesniegumu ar pusotra mēneša nokavējumu, ar tādu rīcību izrādot vienaldzību pret viņam iespējamo nodarīto kaitējumu. Šādos apstākļos var secināt, ka /pers. B/ nekāda veida tiesību aizskārums netika veikts. Līdz ar to Rīgas Centrālcietuma administrācijas rīcība konkrētajā situācijā neradīja viņam būtisku tiesību aizskārumu.

[4.4] Tiesa, kļūdaini izskatot jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 20.decembra spriedumā, pamatojoties uz kļūdaini izdarītajiem secinājumiem, nepamatoti noteica /pers. B/ viņa aizskarto tiesību smagumam morālā kaitējuma atlīdzinājumu 142,29 euro (Ls 100) apmērā. Nodarītais tiesību aizskārums /pers. B/ nav atzīstams par neatgriezenisku. Arī tiesa no lietas materiāliem nesaskatīja, ka /pers. B/ tiesību aizskārums ir bijis tik smags un ilgstošs.

[5] /pers. B/ paskaidrojumā par Pārvaldes apelācijas sūdzību atzina to par nepamatotu, norādot, ka Pārvaldei ir zināmi ne tikai uztura izsniegšanas laiki, bet arī ieslodzīto etapēšanas laiki. Citos gadījumos ieslodzītajiem ir izsniegti ēdieni, kas uzglabāti termosos. /pers. B/, ierodoties Rīgas Centrālcietumā, ir lūdzis nodrošināt viņu ar vakariņām, jo bijis badā.

[6] Administratīvā apgabaltiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 304.pantu pirmo daļu, lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi lietas materiālus un lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētāja apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir apmierināms daļā.

[8] Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Tā kā Pārvalde pārsūdzēja pirmās instances tiesas spriedumu daļā, kurā apmierināts pieteicēja pieteikums daļā, apelācijas instances tiesa izskata lietu daļā par Rīgas Centrālcietuma faktisko rīcību, 2013.gada 28.janvārī nenodrošinot /pers. B/ vakariņas, un morālā kaitējuma atlīdzināšanu 142,29 euro (Ls 100) apmērā.

[9] Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums pārsūdzētajā daļā ir pareizs un pilnībā pietiekams, un apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai šajā daļā, izvērstāku argumentu izklāstu nenorādot.

Administratīvā apgabaltiesa atkārtoti nenorāda motivāciju to apelācijas sūdzībā minēto argumentu noraidīšanai, kuriem tā ir sniegta pirmās instances tiesas spriedumā. Papildus apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[10] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantā noteikts, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

No minētās normas secināms, ka morālais kaitējums ir saistāms ar personas ciešanām saistībā ar tiesību aizskārumu.

Apgabaltiesa uzskata, ka Pārvaldes apelācijas sūdzības argumenti, ka morālās ciešanas varētu apstiprināt pieteicēja vēršanās cietuma medicīnas daļā, ja /pers. B/ būtu radušies veselības sarežģījumi, vai ka būtu nepieciešami pierādījumi par nodarītā tiesību aizskāruma neatgriezeniskumu, ir nepamatoti.

Kā to jau norādīja pirmās instances tiesa, morālā kaitējuma atlīdzinājuma pamats ir būtisks personas tiesību aizskārums, kas šajā lietā ir konstatēts.

[11] Attiecībā uz Pārvaldes argumentiem, ka pieteicējs nav nekavējoties ziņojis Rīgas Centrālcietuma administrācijai par neizsniegto uztura porciju un, ja /pers. B/ nekavējoties būtu vērsies pie iestādes amatpersonām ar lūgumu nodrošināt viņam uzturu, kuru viņš nesaņēma pēc konvojēšanas no Liepājas cietuma, vakariņas viņam tiktu nodrošinātas, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Apgabaltiesa konstatē, ka Lēmumā ir konstatēts, ka atbilstoši ar Rīgas Centrālcietuma priekšnieka rīkojumu apstiprinātajai ieslodzīto dienas kārtībai vakariņas Rīgas Centrālcietumā paredzētas no plkst.17.00 līdz 18.00. Ņemot vērā to, ka /pers. B/ Rīgas Centrālcietumā ieradās plkst.18.00, kad vakariņas beidzās, vakariņas viņam netika izsniegtas, jo vakariņu ēdiena porcijas tiek gatavotas attiecīgi uz Rīgas Centrālcietumā vakariņu laikā esošo ieslodzīto personu skaitu.

No minētā secināms, ka arī gadījumā, ja pieteicējs būtu lūdzis viņam izsniegt vakariņas, Rīgas Centrālcietuma administrācijai nebūtu bijusi iespēja vakariņas izsniegt, jo viņš nebija iekļauts ieslodzīto personu skaitā, kurām gatavoja vakariņu porcijas. Līdz ar to apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicējs nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu, vai ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos.

Apgabaltiesa uzskata, ka iestāde faktiski zināja par pieteicēja nenodrošināšanu ar vakariņām. Cietuma administrācijai bija ziņas, ka ieslodzījuma vietā pieteicējs ieradīsies un bija zināms viņa pārvietošanas grafiks. Iestādei bija pienākums ieplānot pieteicēja nodrošināšanu ar vakariņām. Turklāt cietuma administrācija un Pārvalde atsaucas vienīgi uz normatīvo regulējumu – ar Rīgas Centrālcietuma priekšnieka rīkojumu apstiprināto ieslodzīto dienas kārtību –, nevis uz kādiem īpašiem apstākļiem, kas liedza pieteicēju nodrošināt ar vakariņām. No minētā secināms, ka cietuma administrācija uzskata, ka ieslodzīto personu atstāšana bez

vakariņām gadījumos, kad ieslodzītās personas ierodas Rīgas Centrālcietumā pēc plkst. 18.00, turklāt ja šī vēlā ierašanās ir notikusi tieši valsts iestāžu darbību rezultātā, ir pareiza un tiesiska. Apgabaltiesas ieskatā, šāda attieksme Rīgas Centrālcietuma administrācijai būtu jāmaina.

[12] Attiecībā uz Pārvaldes norādīto apstākli, ka pieteicējs apstrīdēšanas iesniegumu iesniedza pusotru mēnesi pēc notikuma, apgabaltiesa norāda, ka minētais apstāklis nav uzskatāms par būtisku, jo cietuma administrācijas faktiskā rīcība bija pabeigta un šo rīcību apstrīdēšanas iesnieguma iesniegšana vairs nespēja ietekmēt. Līdz ar to šis apstāklis neietekmē pieteicēja līdzatbildības aspektu.

[13] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētājai, kas šajā lietā ir Latvijas Republika, uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu 20 latu (28,46 euro) apmērā par pieteikuma iesniegšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 126.panta pirmo daļu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

/pers. B/ pieteikumu apmierināt daļā.

Atzīt par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma faktisko rīcību, 2013.gada 28.janvārī nenodrošinot /pers. B/ vakariņas.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /pers. B/ nodarīto morālo kaitējumu 142,29 euro (viens simts četrdesmit divi euro un 29 centi) apmērā.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /pers. B/ (personas kods /personas kods/) valsts nodevu 28,46 euro (divdesmit astoņi euro un 46 centi) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente U.Mihailova

Tiesneses I.Kaļiņina

S.Liniņa